

Поетеса епохи

*з нагоди ювілею видатної
української поетеси*

Ліни Костенко

Жінка з легенди

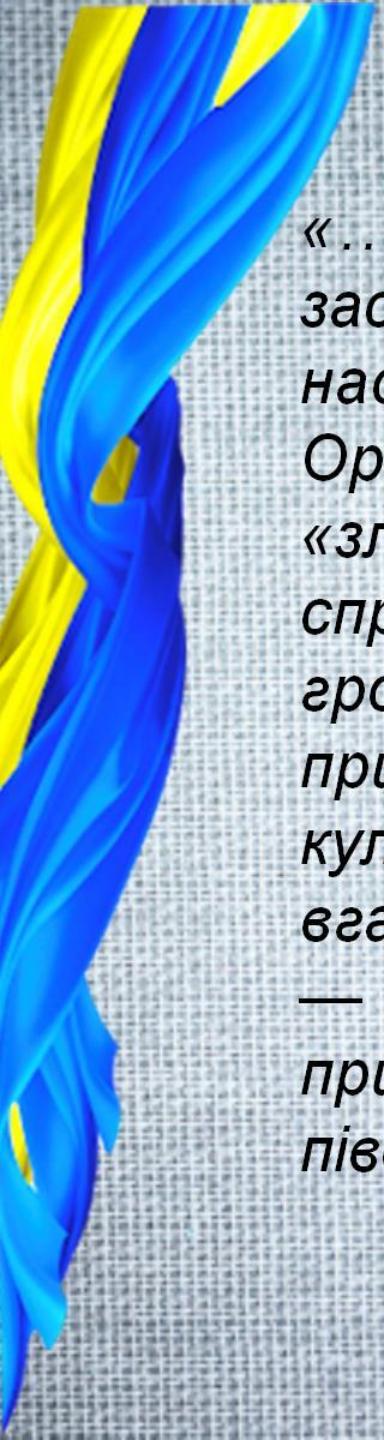

Ліна Василівна Костенко — найяскравіша зірка на небі сучасного письменництва. Вона не просто геніальний поет — це складна, щедра на добро, спрагла до щастя і волі душа.

Українській літературі поталанило, що в ній є постать, яка життям і творчістю утверджує благородство вищих мистецьких принципів. У символічному двобої світла і темряви, життя і смерті, тимчасовості і вічності, представленого її поезіями, завжди звучить настрій неминучої перемоги.

Ліну Костенко знають, люблять і обожнюють мільйони людей в Україні. Слухаючи її поезію, не можливо приховати захоплення красою і вишуканістю її поетичного слова.

19 березня поетесі виповнюється 90 років. Давайте разом привітаємо Ліну Костенко з Днем народження!

«... Вже перші поетичні збірки Ліни Костенко засвідчили прихід в українську літературу надзвичайно сильної поетичної особистості. Органічна відстороненість від імпульсів сутності «злободенності», а натомість чутливе сприйняття й переживання великих моральних і громадянських проблем та запитів доби, природність і чистота ліричного світу, культура письма, незалежність голосу і виразно вгадувана масштабність творчої особистості — зразу привернули увагу читачів. І ця пристрасна й ревна увага не полишає її вже півстоліття, знаходячи в ній високе розуміння».

Іван Дзюба

Основні віхи життя і творчості

Ліни Костенко

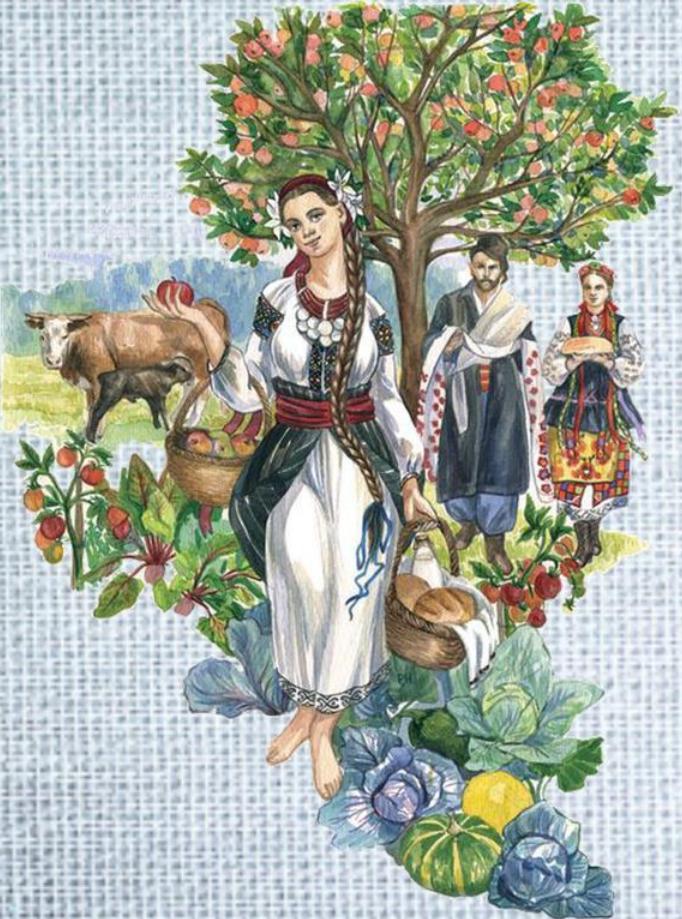
- Народилася 19 березня 1930 р. в містечку Ржищев на Київщині, в родині вчителів. Батько майбутньої поетеси був дуже цікавою особистістю. Працюючи вчителем у школі, викладав мало не всі предмети, знов 12 мов. Він розповідав маленькій Ліні про минувшину рідного краю.
- У 1936 р. разом з батьками переїхала до Києва. У жорстоку добу сталінських репресій батько Ліни став «ворогом народу» і був засуджений до 10 років таборів.
- Дівчинці було лише одинадцять років, коли почалася війна, тож вона на власному досвіді знає про ті жахіття, які принесла вона з собою мільйонам наших співвітчизників.
- У 1946 р. Ліна Костенко закінчила середню школу та деякий час навчалася у Київському педагогічному інституті.
- У 1952 р. Ліна Костенко стає студенткою Московського літературного інституту ім. О. М. Горького, який закінчила з відзнакою в 1956 році.
- Нова зоря — Ліна Костенко зйшла на українському літературному небосхилі наприкінці п'ятдесятих років.

-
- У 1957 р. вийшла друком її перша збірка «Проміння землі», а через рік — «Вітрила».
 - Вихід в 1961 р. третьої збірки Ліни Костенко «Мандрівки серця» став визначною літературною подією. Ця збірка не лише закріпила успіх поетеси, а й засвідчила її справжню творчу зрілість.
 - Зайнявши чітку позицію опору тоталітарному режимові, Ліна Костенко потрапила в зону замовчування на довгих шістнадцять років. У 1962 р. збірка «Зоряний інтеграл» не побачила світу, оскільки була розкритикованана цензурою.
 - Весь цей час поетеса веде активне громадське життя, працює в галузі кінодраматургії та багато пише «в шухляду». У ці роки вірші Л. Костенко публікували журнали Чехословаччини, газети Польщі, а в Україні її вірші ходять у самвидаві.
 - У 1977 р. вийшла у світ, сповнена уважності і любові до людини, книга віршів «Над берегами вічної ріки», у 1979 року — історичний роман «Маруся Чурай», через рік — книга поезій «Неповторність».
 - 1987 р. вийшли дві книги — «Сад нетанучих скульптур» та збірка віршів для дітей «Бузиновий цар». У цьому ж році роман у віршах «Маруся Чурай» і збірка поезій «Неповторність» були відзначені Державною премією Української РСР ім. Т. Г. Шевченка.

-
- У 1989 р. поетеса подарувала читачам збірку поезії «Вибране», сімдесят тисяч примірників якої було розкуплено миттєво.
 - У 1994 р. за збірку «Інкрустації», видану італійською мовою, Консорціум венеціанських видавців присудив Ліні Костенко премію Франческо Петрарки, якою відзначають твори видатних письменників сучасності.
 - У 1998 р. в Торонто Світовий конгрес українців нагородив Ліну Костенко найвищою своєю відзнакою — медаллю Святого Володимира.
 - 1999 р. Ліна Костенко видала історичний роман у віршах «Берестечко», отримала диплом Почесного доктора Національного університету «Києво-Могилянська академія».
 - Навесні 2000 р. поетеса стала першим лауреатом Міжнародної літературно-мистецької премії ім. О. Теліги. Нагороджена Орденом князя Ярослава Мудрого.
 - 2010 р. виходить збірка «Гіацинтове сонце» та перший прозовий роман «Записки українського самашедшого», що став одним з лідерів продажу серед українських книжок у 2011 році. Цей рік знаменний ще й тим, що Ліна Костенко вирушила у всеукраїнський тур-презентацію цього роману та випустила поетичні збірки «Річка Геракліта» та «Мадонна перехресть».

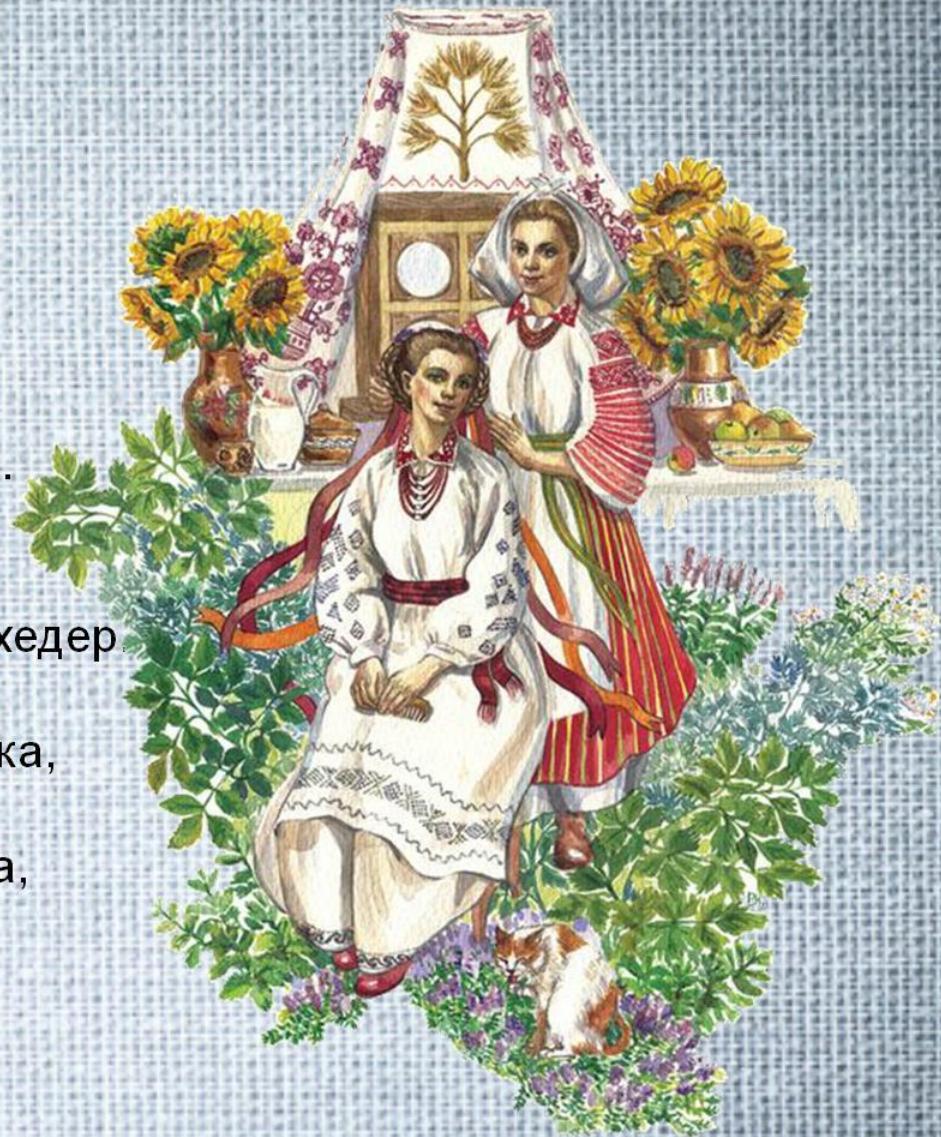
-
- У 2012 р. поетеса була удостоєна літературної відзнаки «Золоті письменники України», що вручається письменникам-романістам, чиї романи вийшли сукупним накладом понад 100 000 примірників.
 - У листопаді 2013 р. УГКЦ нагородила Ліну Костенко третьою щорічною відзнакою імені Блаженного Священномученика Омеляна Ковча.
 - У квітні 2012 року відбулася презентація монографії про Ліну Костенко «Є поети для епох» авторства Івана Дзюби. Книга надрукована видавництвом «Либідь».
 - У липні 2018 року Ліна Костенко підтримала відкритий лист українських діячів культури до ув'язненого у Росії українського режисера Олега Сенцова.
 - Ліна Василівна вже багато років не публічна людина. Вона не з'являється на публіці від часу презентації книги «Записки українського самашедшого» та принципово не дає інтерв'ю. Тим не менш вона неймовірно популярна. На неофіційну сторінку поціновувачів її творчості в Фейсбук підписані більш ніж 800 тис. осіб. Та волонтери, які наповнюють сторінку, не дивуються: читачі саме тут знаходять відповіді на безліч своїх запитань про життя та творчість поетеси.

Поезія — це завжди неповторність

Життя іде і все без коректур.
І час летить, не стишує галопу.
Давно нема маркізи Помпадур,
і ми живем уже після потопу.
Не знаю я, що буде після нас,
в які природа убереться шати.
Єдиний, хто не втомлюється, — час.
А ми живі, нам треба поспішати.
Зробити щось, лишити по собі,
а ми, нічого, — пройдемо, як тіні,
щоб тільки неба очі голубі
цю землю завжди бачили в цвітінні.
Щоб ці ліси не вимерли, як тур,
щоб ці слова не вичахли, як руди.
Життя іде і все без коректур,
і як напишеш, так уже і буде.
Але не бійся прикрого рядка.
Прозрінь не бійся, бо вони як ліки.
Не бійся правди, хоч яка гірка,
не бійся смутків, хоч вони як ріки.
Людині бійся душу ошукать,
бо в цьому схибиш — то уже навіки.

На другий день Великого Потопу
ще піvnі кукурікали. Ще десь
урвала баба у городі кропу,
бо світ ще був затоплений не весь.
Не всіх же Бог, як Ноя, попередив.
Ніхто не мав ковчега про запас.
Тож хтось женився, хтось ходив у хедер.
Хтось бив олію, а хтось кози пас.
Така в людей вже доля чудернацька,
усе часів чекають золотих.
Коли ж накрила хвиля їх зненацька,
ніхто і здивуватися не встиг.

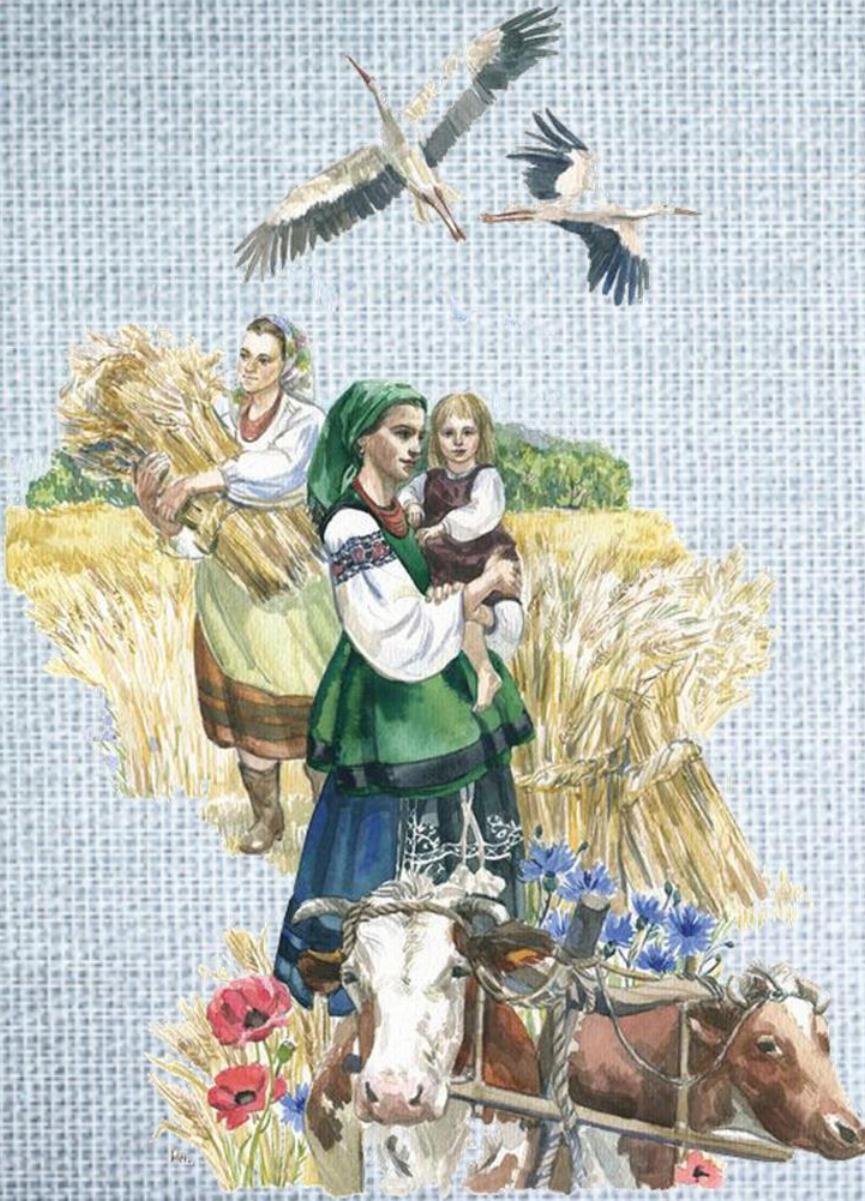
Чекаю дня, коли собі скажу:
оця строфа, нарешті, досконала.
О, як тоді, мабуть, я затужу!
І як захочу, щоб вона сконала.

І як злякаюсь: а куди ж тепер?!
Уже вершина, де ж мої дороги?...

Життя іде і все без коректур.
І час летить, не стишує галопу.
Давно нема маркізи Помпадур,
і ми живем уже після потопу.

Не знаю я, що буде після нас,
в які природи убереться шати.
Єдиний, хто не втомлюється, — час.
А ми живі, нам треба поспішати.

Вечірнє сонце, дякую за день!
Вечірнє сонце, дякую за втому.
За тих лісів просвітлений Едем
і за волошку в житі золотому.

За твій світанок, і за твій зеніт,
і за мої обпечені зеніти.
За те, що завтра хоче зеленіть,
за те, що вчора встигло оддзвеніти.

За небо в небі, за дитячий сміх.
За те, що можу, і за те, що мушу.
Вечірнє сонце, дякую за всіх,
котрі нічим не осквернили душу.

За те, що завтра жде своїх
натхнень.
Що десь у світі кров ще не пролито.
Вечірнє сонце, дякую за день,
за цю потребу слова, як молитви.

Буває, часом сліпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво, —
оці степи, це небо, ці ліси,
усе так гарно, чисто, незрадливо,
усе як є — дорога, явори,
усе мое, все зветься — Україна.
Така краса, висока і нетлінна,
що хоч спинись і з Богом говори.

Все більше на землі поетів,
вірніше — тих, що вміють римувати.
У джунглях слів поставили тенета,
але схопити здобич ранувато.
Зайці, папуги, гнізда горобині...
Великий щебет, писк і цвірінчання —
таке, що часом хочеться людині
поезію шукати у мовчанні.
Хай метушиться дріб'язок строкатий,
міняє шерсть залежно від погоди...
Поете, вмій шукати і чекати!
Найкращий вірш ще ходить на свободі.

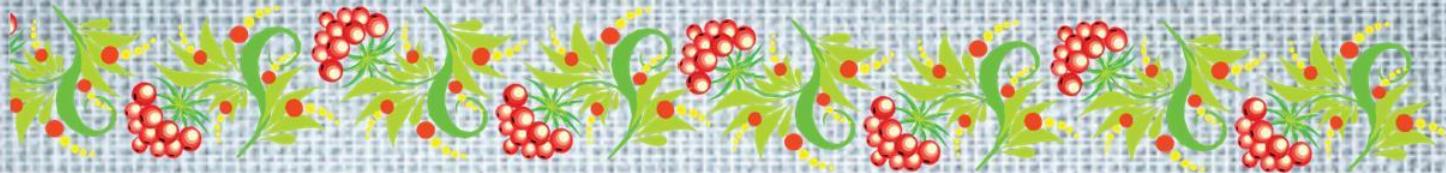
Любіть травинку, і тваринку,
і сонце завтрашнього дня,
вечірню в попелі жаринку,
шляхетну інохідь коня.

Згадайте в поспіху вагона,
в невідворотності зникань,
як рафаелівська Мадонна
у вічі дивиться вікам!

В епоху спорту і синтетики
людей велика ряснота.
Нехай тендітні пальці етики
торкнуть вам серце і вуста.

Вислови поетеси, що стали крилатими

- Душа летить в дитинство, як у вирій, бо їй на світі тепло тільки там.
- Душа — єдина на землі держава, де є свобода чиста, як озон.
- Кордон душі проходить над світами,
А там нема демаркаційних зон.
- Єдине, що від нас іще залежить, —
Принаймні вік прожити як належить.
- Чужа душа — то, кажуть, темний ліс.
А я скажу: не кожна, ой не кожна!
Чужа душа — то тихе море сліз.
Плювати в неї — гріх тяжкий, не можна.
- В дитинстві відкриваєш материк,
Котрий назветься потім — Батьківщина.

 Справжня любов народжується тільки в серці, що пережило турботи про долю іншої людини.

 Людям не те що позакладало вуха — людям позакладало душі.

 Там, де в жінок не розвинуте почуття честі й гідності, процвітає моральне невігластво чоловіків.

 Там, де є суворість і вимогливість жінки, дівчини, юнак стає справжнім чоловіком.

 Той, хто не знає меж своїм бажанням, ніколи не стане гарним громадянином.

 Той, хто по-справжньому любить Батьківщину, — з усякого погляду справжня людина.

 Що доля не легка, — в цім користь своя є. Блаженний сон душі мистецтву не сприяє.

 Ще не було епохи для поетів,
Але були поети для епох.

Якщо люди говорять погане про твоїх дітей — вони говорять погане про тебе.

Якщо платити злочином за злочин, то як же й жити... на землі?

Моя любов чолом сягала неба, а Гриць ходив ногами по землі.

Коли держава говорить кийками, спречатися з нею важко.

Віддай людині крихітку себе. За це душа наповнюється світлом.

Оця реальна мить вже завтра буде спомином,
а післязавтра — казкою казок.

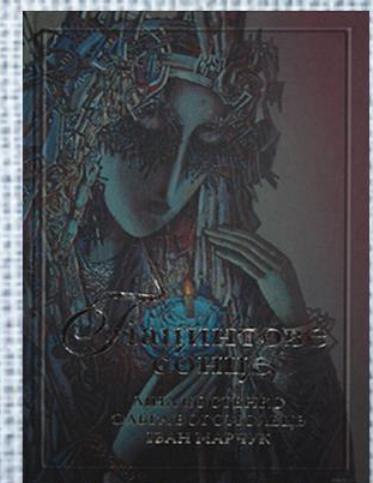
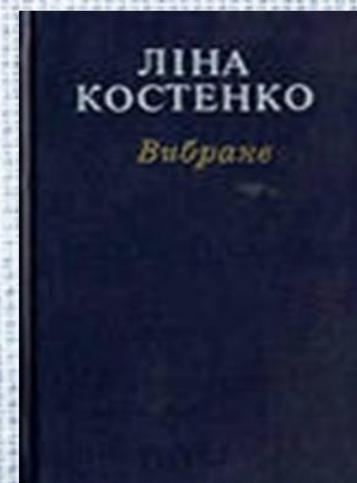
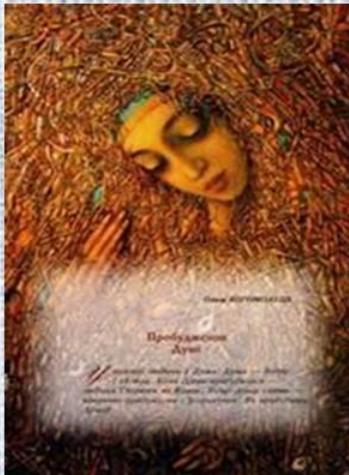
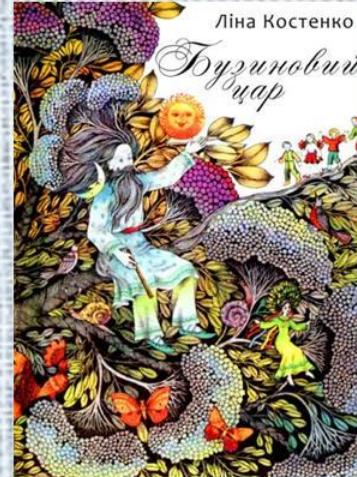
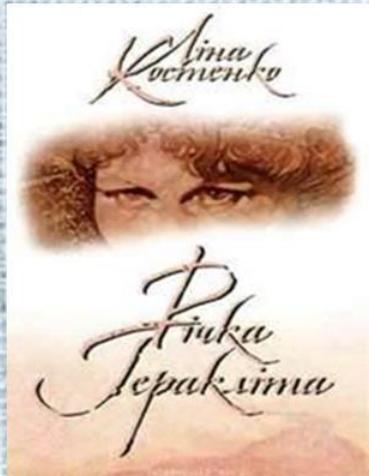
У нас же завжди, віками — остання надія,
останній шанс, потім виявляється, що все-таки
передостанній, і все починається спочатку.

Хочуть збудувати державу. Так державу ж
треба будувати з підмурка, щоб кожен свою
цеглинку поклав. А з того каміння, що за
пазухою, держави не збудуєш.

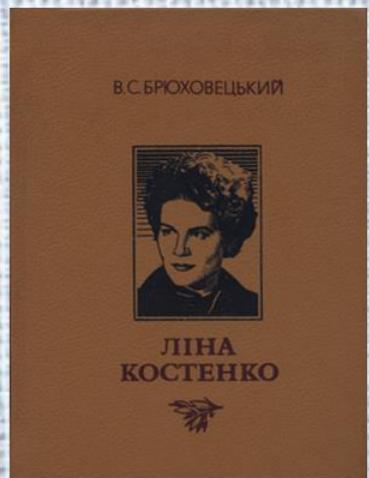
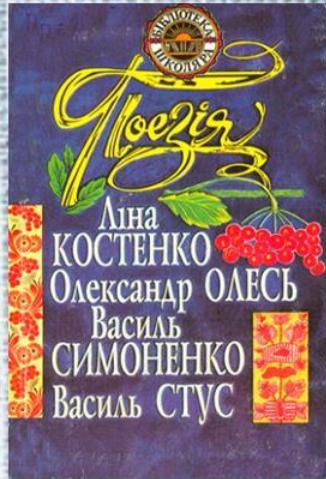
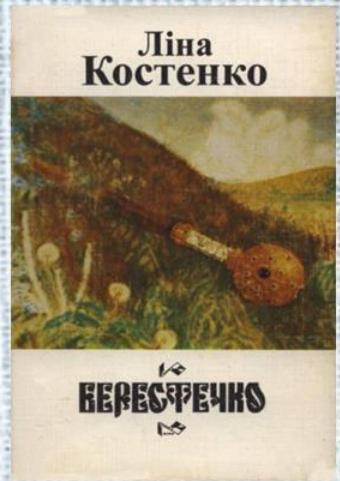
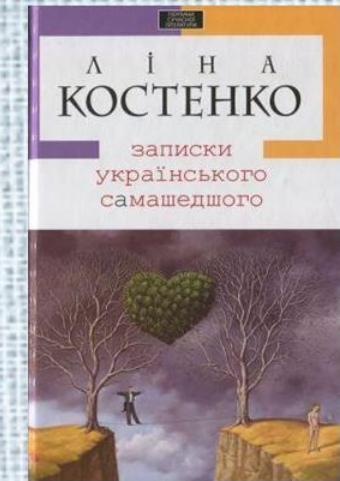
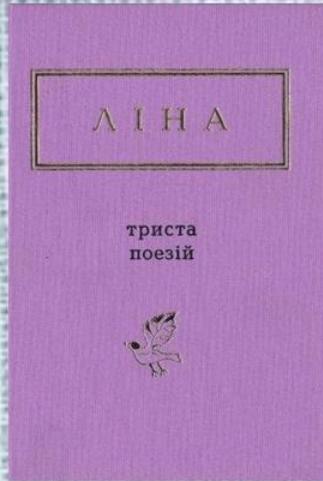
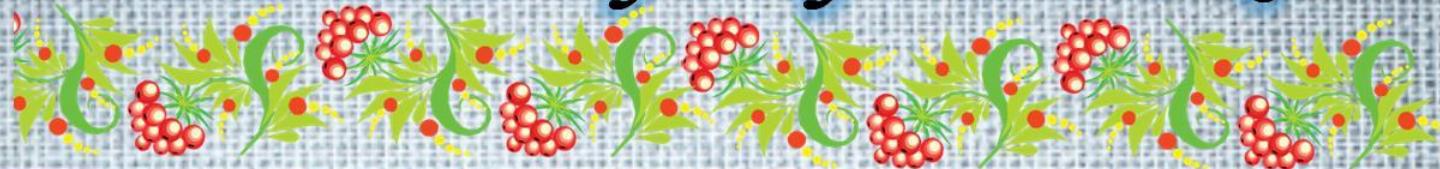

Найпопулярніші видання творів

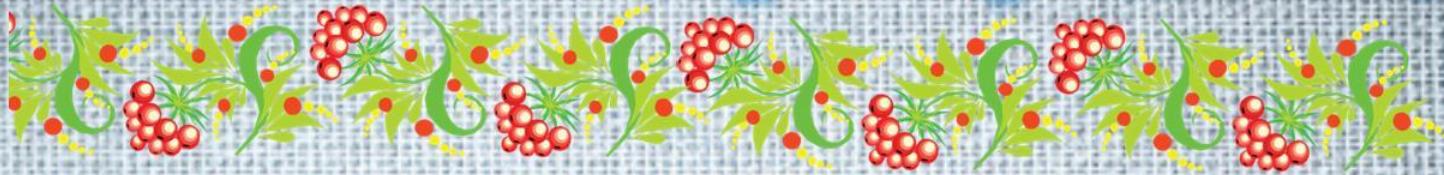
Ліни Костенко

Видання з фонду бібліотеки

Висловлювання про Ліну Костенко

«Для мене Ліна Костенко — не поет, вона для мене Особистість з великої пітери, єдина постать, з якою я б хотіла асоціювати Україну і себе. Геніальна, неперевершена, яка може простими словами, котрими користуються всі, сказати такі глибинні речі, що можуть перебудувати твою душу, відстроїти її як камертон. Ми всі — просто сучасники Ліни Костенко. Для мене велике щастя — доторкнутися до того повітря, яким вона дихає, мати можливість бачити її очі, спілкуватися з нею».

**Ольга Богомолець-Шереметьєва,
доктор медичних наук, співачка**

«...Ліна Костенко — категорія вічна. Змінюються «рухомі естетики сучасності», накочують одне на одне покоління, а вона лишається. Лишається масштаб таланту й особистості».

Павло Вольвач, поет

«І в поезії, і в житті Ліна Костенко вражає своєю особливою афористичністю. Коли свого часу в останній момент у філармонії відмінили моновиставу за «Марусею Чурай», Ліна Костенко прийшла до директора філармонії, підвела його під люстру (щоб краще видно) і «відляпасувала» йому фізію. Той нерозумний директор подав на неї в суд, — зрештою, це відома історія. Але найбільше мені подобається те, що було далі... Ліну Костенко викликали в суд і запитали, чи не заперечує вона того, що дала ляпаса директорові філармонії. «Заперечую» — сказала Ліна Василівна. «Як, ви це заперечуєте?». «Так, заперечую! — відказала вона. — Бо я дала не одного, а два ляпаси — за себе і за Марусю Чурай».

Іван Малкович, поет, видавець

«Мамина поезія з самого початку, від перших віршів, була бунтом. Бунтом особистості. Повстання духу. І слава, що до неї приходила, була не популярністю, не модою. Вона була вистражданою надією людей на свої відродження, на можливість повернутися до себе, на можливість відродження вже нібито виродженої і остаточно приборканої нації...»

Оксана Пахльовська, письменниця

«Є люди, яких багато... Книжка за книжкою, роль за роллю, промова за промовою. Та чим більше такого, тим помітнішою є мізерія й неміч тусовочного персонажа. Ліни Костенко мало. Було так у віці минулому, коли її просто забороняли. І є так нині, коли вона сама себе забороняє. Її ідеали, її цінності ніяк не монтуються з тим, що торжествує в наших реаліях...»

Сергій Тримбач, кінокритик

«Стосовно Ліни Костенко, я скажу без жодного перебільшення: вона унікальне явище в українській літературі, яка за будь-яких змін кон'юнктури моменту завжди була собою і вела лінію, аби Україна зайняла своє гідне місце у світовому співтоваристві. В наші часи владцям це було дуже не до шмиги, думаю і деяким нинішнім така незалежна позиція не вельми подобається. Ліна Василівна не підігравала ні кому. І з нею ні член Політбюро, ні президент, ніхто не зважиться на фамільярність, вона відріже, як бритва».

**Борис Олійник, поет,
голова українського Фонду культури**

«Поетеса у повсякчному внутрішньому діалозі з історією, сьогоднішнім днем і днем майбутнім. Ліна Костенко нагадує нею ж витворений образ «пілігрима віков», який подорожує дорогами історії, прямуючи до свого Слова. А це чи не єдиний спосіб переживання свободи. І її набуття. Не випадково Ліна Костенко сказала про себе: «Часом я — це мовчання задушеної вільної людини». Та не мовчать слова — ці срібні птиці, які оживлюють її Всесвіт».

Микола Жулинський, академік

«Навіть у Драча є нотки рабства, чи підоснови. Навіть у інших. Навіть у Рильського. Навіть у Хвильового! Симоненко — це «лютий крик прозрілого раба». А Ліна народжена війною, як Зеров, Нарбут, Яновський, Антоненко, Бажан, Підмогильний. І тут є наша ціль: ДУХОВНА СУВЕРЕННІСТЬ. Україна в серцях і в мозку. І цього Ліні не вибають».

Євген Маланюк, український письменник, поет

З представленими в презентації виданнями Ви можете ознайомитися в бібліотеці НТУ «ХПІ». Детальніша інформація про місце знаходження книг в електронному каталогі НТБ на сайті <http://library.kpi.kharkov.ua>

Матеріал підготувала завідувач НМВ НТБ НТУ «ХПІ» С. В. Костроміна.

При підготовці презентації використані матеріали з сайтів:

<http://uk.wikipedia.org/>

<http://artvertep.artvertep.com/news/10729.html>

<http://uk.wikiquote.org/>

<http://www.ukrlib.com.ua/>

<https://illustrators.ru/illustrations/>

<https://ukrclassic.com.ua/>

При оформлені презентації використані ілюстрації Надії Ричок.

